

Datum van inontvangstneming : 20/09/2017

Zaak C-507/17

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

21 augustus 2017

Verwijzende rechter:

Conseil d'État (Frankrijk)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

19 juli 2017

Verzoekende partij:

Google Inc.

Verwerende partij:

Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL)

Interveniërende partijen

Wikimedia Foundation Inc.

Fondation pour la liberté de la presse

Microsoft

Reporters Committee for Freedom of the Press e.a.

Article 19 e.a.

Internet Freedom Foundation e.a.

In aanwezigheid van:

Defenseur des droits

CONSEIL D'ETAT

[OMISSIS]

Gelet op de volgende procedure:

[OMISSIS] [D]e vennootschap Google Inc. verzoekt de Conseil d'État [hoogste bestuursrechter]:

1°) besluit nr. 2016-054 van de Commission nationale de l'informatique et des libertés (Franse gegevensbeschermingsautoriteit, hierna: „CNIL”) in kleine samenstelling van 10 maart 2016 nietig te verklaren;

2°) subsidiair: de behandeling van de zaak te schorsen om het Hof van Justitie van de Europese Unie een vraag te stellen over de uitlegging van de artikelen 4 en 28 van richtlijn 95/46/EG van het Europees Parlement en de Raad van 24 oktober 1995 [betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens (PB 1995, L 281, blz. 31; hierna: „richtlijn 95/46”)].

Zij betoogt als volgt:

- de [CNIL] in kleine samenstelling was niet bevoegd om het bestreden besluit te nemen omdat zij haar sanctiebevoegdheid heeft uitgeoefend met betrekking tot verwerkingen die niet op Frans grondgebied zijn uitgevoerd;
- het bestreden besluit miskent de volkenrechtelijke beginselen van staatssoevereiniteit, internationale hoffelijkheid, en aan buitenlandse rechterlijke beslissingen verschuldigde eerbied;
- het bestreden besluit maakt onevenredig inbreuk op de vrijheden van meningsuiting, informatie, communicatie en pers, die worden gewaarborgd door artikel 11 van de Verklaring van de rechten van de mens en de burger van 1789, artikel 11 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en artikel 10 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden;
- het bestreden besluit is ontoereikend gemotiveerd en bevat een feitelijke onjuistheid en een onjuiste juridische kwalificatie van de feiten door de zoekmachine van Google als één enkele verwerking te beschouwen; **[Or. 2]**
- in het bestreden besluit is blijk gegeven van een onjuiste juridische kwalificatie en van onjuiste rechtsopvattingen door het oordeel dat de als oplossing voorgestelde zogeheten „geoblocking” ontoereikend was en niet geschikt om een doeltreffende en volledige bescherming van de grondrechten van Europese onderdanen te verzekeren.

[OMISSIS] [D]e CNIL concludeert tot afwijzing van het verzoekschrift en verzoekt de Conseil d'État, subsidiair, de behandeling van de zaak te schorsen om het Hof van Justitie van de Europese Unie een prejudiciële vraag te stellen over de territoriale werkingssfeer van het recht op het laten verwijderen van koppelingen. Zij voert aan dat de opgeworpen middelen ongegrond zijn.

Bij memorie in interventie, ingekomen op 20 oktober 2016, verzoekt Wikimedia Foundation Inc. de Conseil d'État de conclusies van het verzoekschrift van Google Inc. toe te wijzen. Zij voert het volgende aan:

- de [CNIL] in kleine samenstelling was niet bevoegd om het bestreden besluit te nemen omdat zij haar sanctiebevoegdheid heeft uitgeoefend met betrekking tot verwerkingen die niet op Frans grondgebied zijn uitgevoerd;
- het bestreden besluit maakt onevenredig inbreuk op de vrijheid van informatie.

Bij memorie in interventie, ingekomen op 21 oktober 2016, verzoekt de Fondation pour la liberté de la presse de Conseil d'État de conclusies van het verzoekschrift van Google Inc. toe te wijzen. Zij betoogt dat het bestreden besluit, door de volledige verwijdering van koppelingen te eisen, inbreuk maakt op de beginselen van het internationale recht en op de bescherming van het internet.

Bij memorie in interventie, ingekomen op 2 november 2016, heeft Microsoft de Conseil d'État verzocht de conclusies van het verzoekschrift van Google Inc. toe te wijzen. Zij voert het volgende aan:

- de litigieuze sanctie miskent artikel 1 van de wet van 6 januari 1978 door niet te streven naar overeenstemming tussen de grondrechten;
- de litigieuze sanctie kan inbreuk maken op de vrijheid van meningsuiting en de vrijheid van ontvangst van en toegang tot informatie.

Bij memorie in interventie en een gewijzigde memorie, ingekomen op 4 en 8 november 2016, hebben Reporters Committee for Freedom of the Press en anderen de Conseil d'État verzocht de conclusies van het verzoekschrift van Google Inc. toe te wijzen. Zij voeren het volgende aan:

- de litigieuze sanctie miskent de grondrechten en met name de persvrijheid en de vrijheid van meningsuiting;
- de litigieuze sanctie miskent het beginsel van internationale hoffelijkheid en de soevereine rechten van andere staten.

Bij memorie in interventie, ingekomen op 23 november 2016, verzoeken Article 19 en anderen de Conseil d'État de conclusies van het verzoekschrift van Google Inc. toe te wijzen. Zij betogen dat de litigieuze sanctie onevenredig inbreuk maakt op de vrijheid van meningsuiting die wordt gewaarborgd door artikel 10 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden en artikel 11 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

Bij memorie in interventie, ingekomen op 14 april 2017, verzoeken Internet Freedom Foundation en anderen de Conseil d'État de conclusies van het

verzoekschrift van **[Or. 3]** Google Inc. toe te wijzen. Zij betogen dat de litigieuze sanctie onevenredig inbreuk maakt op de vrijheid van meningsuiting die wordt gewaarborgd door artikel 10 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, en de beginselen van hoffelijkheid en wederkerigheid miskent.

Défenseur des droits heeft opmerkingen ingediend, ingekomen op 8 december 2016.

[OMISSIS]

Gelet op de andere stukken van het geding;

Gelet op:

- het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie;
- het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden;
- richtlijn 95/46 [OMISSIS];
- het [arrest van 13 mei 2014, Google Spain en Google (C-131/12, EU:C:2014:317)] [OMISSIS];

Overwegende hetgeen volgt:

- 1 [OMISSIS] [ontvankelijkheid van de interventies]
- 2 Uit het onderzoek blijkt dat de voorzitter van de CNIL, bij besluit van 21 mei 2015, waarbij zij een verzoek van een natuurlijke persoon toewees om de resultatenlijst met koppelingen naar webpagina's die na een zoekopdracht op zijn naam werd weergegeven te verwijderen, Google Inc. heeft aangemaand deze verwijdering toe te passen op alle domeinnaam-extensies van haar zoekmachine. Na te hebben vastgesteld dat de onderneming niet binnen de gestelde termijn gevolg had gegeven aan deze aanmaning, heeft de CNIL in kleine samenstelling haar, bij besluit van 10 maart 2016, een openbaar gemaakte geldboete van 100 000 EUR opgelegd. Google Inc. verzoekt om nietigverklaring van dit besluit.
[Or. 4]

Toepasselijke bepalingen:

- 3 Ten eerste wordt in artikel 2 van de loi relative à l'informatique, aux fichiers et aux libertés (wet bescherming persoonsgegevens) van 6 januari 1978 het volgende bepaald: „[...] *Is een verwerking van persoonsgegevens elke bewerking of elk geheel van bewerkingen met betrekking tot dergelijke gegevens, ongeacht het gebruikte procédé, en in het bijzonder het verzamelen, vastleggen, ordenen, bewaren, bijwerken, wijzigen, opvragen, raadplegen, gebruiken, verstrekken door middel van doorzending, verspreiden of op enigerlei andere wijze ter beschikking*

stellen, samenbrengen, met elkaar in verband brengen, alsmede het afschermen, uitwissen of vernietigen van gegevens [...]”. Artikel 3 van deze wet bepaalt: *„I. - De voor een verwerking van persoonsgegevens verantwoordelijke is, behoudens uitdrukkelijke aanwijzing door de wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen inzake deze verwerking, de persoon, de overheidsinstantie, de dienst die of het lichaam dat het doel en de middelen voor deze verwerking vaststelt [...]”.* Deze bepalingen zetten artikel 2, onder b) en d), van richtlijn 95/46 om in nationaal recht [OMISSIS]. Zij moeten derhalve worden uitgelegd in het licht van deze bepalingen. Bij [arrest van 13 mei 2014, Google Spain en Google (C-131/12, EU:C:2014:317)] [OMISSIS] heeft het Hof van Justitie van de Europese Unie het volgende voor recht verklaard: *„Artikel 2, onder b) en d), van richtlijn 95/46/EG van het Europees Parlement en de Raad van 24 oktober 1995 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens moet aldus worden uitgelegd dat, ten eerste, de activiteit van een zoekmachine, die erin bestaat door derden op het internet gepubliceerde of opgeslagen informatie te vinden, automatisch te indexeren, tijdelijk op te slaan en, ten slotte, in een bepaalde volgorde ter beschikking te stellen aan internetgebruikers, moet worden gekwalificeerd als ‚verwerking van persoonsgegevens’ in de zin van dit artikel 2, onder b), wanneer deze informatie persoonsgegevens bevat, en, ten tweede, de exploitant van deze zoekmachine moet worden geacht de ‚verantwoordelijke’ voor deze verwerking te zijn, in de zin van dat artikel 2, onder d)”.*

- 4 Daaruit volgt noodzakelijk dat de exploitant van een zoekmachine moet worden beschouwd als een voor de verwerking verantwoordelijke in de zin van de artikelen 2 en 3 van de wet van 6 januari 1978.
- 5 Ten tweede luidt artikel 5 van de wet van 6 januari 1978 als volgt: *„I. - Deze wet is van toepassing op verwerkingen van persoonsgegevens: / 1° waarvan de verantwoordelijke op het Franse grondgebied is gevestigd. De voor een verwerking verantwoordelijke die een activiteit uitoefent op het Franse grondgebied in het kader van een vestiging, ongeacht de rechtsvorm ervan, wordt geacht er te zijn gevestigd”.* Deze bepalingen zetten artikel 4, lid 1, onder a), van richtlijn [95/46] [OMISSIS] om in nationaal recht. Zij moeten derhalve worden uitgelegd in het licht van deze bepalingen. Het Hof van Justitie van de Europese Unie heeft bij het voornoemde arrest het volgende voor recht verklaard: *„Artikel 4, lid 1, onder a), van richtlijn 95/46 moet aldus worden uitgelegd dat er sprake is van een verwerking van persoonsgegevens in het kader van de activiteiten van een vestiging van de voor de verwerking verantwoordelijke op het grondgebied van de lidstaat, in de zin van deze bepaling, wanneer de exploitant van een zoekmachine in een lidstaat ten behoeve van het promoten en de verkoop van door deze zoekmachine aangeboden advertentieruimte een bijkantoor of een dochteronderneming opricht waarvan de activiteiten op de inwoners van die lidstaat zijn gericht”.* **[Or. 5]**
- 6 Daaruit vloeit noodzakelijk voort dat de verwerking van persoonsgegevens die de door Google Inc. geëxploiteerde zoekmachine is, gelet op het promoten en de

verkoop van advertentieruimte in Frankrijk door haar dochteronderneming Google France, valt onder de werkingssfeer van de wet van 6 januari 1978, die in artikel 5 van deze wet is bepaald.

Bestaan van een „recht op het laten verwijderen van koppelingen”:

- 7 In artikel 38 van de wet van 6 januari 1978 wordt het volgende bepaald: *„Elke natuurlijke persoon heeft het recht zich om gerechtvaardigde redenen te verzetten tegen de verwerking van hem betreffende gegevens. / Hij heeft het recht zich kosteloos ertegen te verzetten dat de hem betreffende gegevens door de actuele voor de verwerking verantwoordelijke of de verantwoordelijke voor een latere verwerking worden gebruikt voor, met name commerciële, prospectiedoeleinden. / De eerste alinea is niet van toepassing wanneer de verwerking op grond van een wettelijke verplichting plaatsvindt of wanneer de toepassing van deze bepalingen is uitgezonderd krachtens een uitdrukkelijke bepaling in de handeling die deze verwerking toestaat”*. Artikel 40 van deze wet luidt als volgt: *„Elke natuurlijke persoon die zijn identiteit bewijst, kan van de voor een verwerking verantwoordelijke persoon eisen dat hem betreffende persoonsgegevens, naargelang het geval, worden gecorrigeerd, aangevuld, bijgewerkt, afgeschermd of uitgewist [...]”*. Deze bepalingen zetten respectievelijk de bepalingen [OMISSIS] van artikel 14, onder a), en van artikel 12, onder b), van richtlijn [95/46] [OMISSIS] om in nationaal recht. Zij moeten derhalve worden uitgelegd in het licht van deze bepalingen. Het Hof van Justitie van de Europese Unie heeft deze bepalingen in het [arrest van 13 mei 2014, Google Spain en Google (C-131/12, EU:C:2014:317)] [OMISSIS] uitgelegd in het licht van artikel 1, lid 1, van richtlijn [95/46] [OMISSIS], waarin het volgende wordt bepaald: *„De lidstaten waarborgen in verband met de verwerking van persoonsgegevens, overeenkomstig de bepalingen van deze richtlijn, de bescherming van de fundamentele rechten en vrijheden van natuurlijke personen, inzonderheid van het recht op persoonlijke levenssfeer”*, en van artikel 7 van deze richtlijn, dat luidt als volgt: *„De lidstaten bepalen dat de verwerking van persoonsgegevens slechts mag geschieden indien: / [...] f) de verwerking noodzakelijk is voor de behartiging van het gerechtvaardigde belang van de voor de verwerking verantwoordelijke of van de derde(n) aan wie de gegevens worden verstrekt, mits het belang of de fundamentele rechten en vrijheden van de betrokkene die aanspraak maakt op bescherming uit hoofde van artikel 1, lid 1, van deze richtlijn, niet prevaleren”*. Het heeft derhalve voor recht verklaard dat „ter naleving van de in deze bepalingen voorziene rechten en voor zover aan de in deze bepalingen gestelde voorwaarden daadwerkelijk is voldaan, de exploitant van een zoekmachine verplicht is om van de resultatenlijst die na een zoekopdracht op de naam van een persoon wordt weergegeven de koppelingen te verwijderen naar door derden gepubliceerde webpagina’s waarop informatie over deze persoon is te vinden, ook indien deze naam of deze informatie niet vooraf of gelijktijdig van deze webpagina’s is gewist en, in voorkomend geval, zelfs wanneer de publicatie ervan op deze webpagina’s op zich rechtmatig is”.

- 8 Uit de overwegingen in het voorgaande punt vloeit voort dat, op grond van de artikelen 38 en 40 van de wet van 6 januari 1978, wanneer aan de door deze artikelen bepaalde voorwaarden is voldaan, de exploitant van een zoekmachine die zijn verwerking uitvoert in Frankrijk de tot hem gerichte verzoeken tot het verwijderen van koppelingen moet inwilligen, dit wil zeggen van de resultatenlijst die na een zoekopdracht op de naam van de persoon die de verwijdering vraagt wordt weergegeven de koppelingen moet verwijderen naar door derden gepubliceerde webpagina's waarop informatie over deze persoon is te vinden.

Bevoegdheid van de CNIL in kleine samenstelling om de litigieuze sanctie op te leggen en de omvang van die bevoegdheid: [Or. 6]

Inbreuken op de wet van 6 januari 1978 waarvan de beperkte kamer van de CNIL bevoegd is kennis te nemen:

- 9 Artikel 45 van de wet van 6 januari 1978 luidt als volgt: „I. – Wanneer de voor een verwerking verantwoordelijke de uit deze wet voortvloeiende verplichtingen niet nakomt, kan de voorzitter van de [CNIL] hem aanmanen de vastgestelde schending binnen een door de voorzitter te bepalen termijn te beëindigen. [...] / Indien de voor de verwerking verantwoordelijke gevolg geeft aan de tot hem gerichte aanmaning, verklaart de voorzitter van de [CNIL] de procedure gesloten. / Indien dat niet het geval is, kan de [CNIL] in kleine samenstelling, na een procedure op tegenspraak, de volgende sancties opleggen: [...] / 2° Een geldboete, onder de in artikel 47 geformuleerde voorwaarden, met uitzondering van de gevallen waarin de verwerking door de staat wordt uitgevoerd; [...]”. In artikel 48 van deze wet is het volgende bepaald: „De in artikel 44 en de leden I, II, onder 1°, en III van artikel 45 opgenomen bevoegdheden kunnen worden uitgeoefend met betrekking tot verwerkingen waarvan de bewerkingen, geheel of gedeeltelijk, op het nationale grondgebied zijn uitgevoerd, ook wanneer de voor de verwerking verantwoordelijke is gevestigd op het grondgebied van een andere lidstaat van de Europese Gemeenschap”. Deze bepalingen zetten artikel 24 van richtlijn 95/46 [OMISSIS], dat het aan de lidstaten overlaat om de sancties vast te stellen die gelden bij inbreuk op de ter uitvoering van de richtlijn vastgestelde bepalingen, om in nationaal recht. Uit deze bepalingen en de in punt 5 genoemde bepalingen van artikel 5 van de wet van 6 januari 1978 volgt dat de CNIL in kleine samenstelling bevoegd is kennis te nemen van inbreuken op deze wet door een voor de verwerking verantwoordelijke in het kader van de door hem geëxploiteerde verwerking van persoonsgegevens, indien de activiteit van deze verantwoordelijke is gevestigd in Frankrijk of wordt uitgeoefend in het kader van een facilititeit in Frankrijk, ook wanneer de bewerkingen van de betrokken verwerking slechts gedeeltelijk op het nationale grondgebied worden uitgevoerd.

Kwalificatie van de zoekmachine van de verzoekende onderneming als één enkele verwerking van persoonsgegevens:

- 10 Ten eerste kan, zoals in punt 3 in herinnering is gebracht, een verwerking uit een geheel van bewerkingen bestaan. In dat geval staat de omstandigheid dat de

zoekmachine van de verzoekende onderneming verschillende opeenvolgende bewerkingen uitvoert, met name de indexerings van op het internet aanwezige inhoud en het in een bepaalde volgorde ter beschikking stellen ervan aan internetgebruikers, op zichzelf niet eraan in de weg om de zoekmachine als één enkele verwerking van persoonsgegevens te beschouwen.

- 11 Ten tweede blijkt uit het onderzoek, en met name uit het onderzoek ter terechtzitting van 9 november 2016, dat de door Google Inc. geëxploiteerde zoekmachine door geografische extensies is onderverdeeld in verschillende domeinnamen, teneinde de weergegeven resultaten aan te passen aan de specifieke, met name taalkundige, kenmerken van de verschillende landen waar zij haar activiteit uitoefent. Wanneer een zoekopdracht wordt gegeven in „google.com” stuurt Google Inc. deze zoekopdracht in beginsel automatisch door naar de domeinnaam die correspondeert met het land waarvandaan deze zoekopdracht, dankzij de identificatie van het IP-adres, wordt geacht te zijn gegeven. De internetgebruiker kan echter ook, los van de plaats waar hij zich bevindt, zoekopdrachten geven op andere domeinnamen van de zoekmachine. Het staat overigens vast dat, ofschoon de resultaten kunnen verschillen naargelang van de domeinnaam waarop de zoekopdracht in de zoekmachine is gegeven, de in antwoord op een zoekopdracht weergegeven koppelingen afkomstig zijn van gemeenschappelijke gegevensbestanden en indexeringshandelingen. **[Or. 7]**
- 12 Gelet hierop moet, rekening houdend met, ten eerste, het feit dat alle domeinnamen van de zoekmachine van de verzoekende onderneming toegankelijk zijn vanaf het Franse grondgebied en, ten tweede, het bestaan van verbindingen tussen deze verschillende domeinnamen, zoals met name wordt geïllustreerd door het hierboven genoemde automatisch doorsturen van zoekopdrachten en voorts door de aanwezigheid van „cookies” op andere extensies van de zoekmachine dan die waarop zij in eerste instantie worden afgezet, deze zoekmachine, waarvoor bij de CNIL overigens slechts één aanmelding is gedaan, voor de toepassing van de wet van 6 januari 1978 als één enkele verwerking van persoonsgegevens worden beschouwd.
- 13 Uit het voorgaande, en met name uit hetgeen in herinnering is gebracht in de punten 4 en 6, volgt dat de verwerking van persoonsgegevens die de door de verzoekende onderneming geëxploiteerde zoekmachine is, wordt uitgeoefend in het kader van een vestiging van de verzoekende onderneming op Frans grondgebied, Google France. Om die reden is deze verwerking krachtens artikel 5 van de wet van 6 januari 1978 onderworpen aan deze wet. Bijgevolg was, anders dan de verzoekende onderneming stelt, de CNIL in kleine samenstelling op grond van de in punt 9 genoemde bepalingen bevoegd haar een geldboete op te leggen wegens inbreuken op de uit de wet van 6 januari 1978 voortvloeiende verplichtingen die verband houden met de exploitatie van haar zoekmachine, die één enkele verwerking vormt waarvan zij het doel en de middelen vaststelt. Daaruit volgt dat de middelen moeten worden afgewezen die stelden dat het besluit van de CNIL in kleine samenstelling, die haar besluit voldoende heeft gemotiveerd, een feitelijke onjuistheid en een onjuiste juridische kwalificatie

bevat door de zoekmachine van de verzoekende onderneming als één enkele verwerking te beschouwen.

Reikwijdte van het „recht op het laten verwijderen van koppelingen”:

- 14 Zoals in punt 2 in herinnering is gebracht heeft de CNIL in kleine samenstelling, in het kader van de toewijzing van een verzoek tot het laten verwijderen van koppelingen, Google Inc. een sanctie opgelegd omdat laatstgenoemde weigerde deze verwijdering toe te passen op alle domeinnamen van haar zoekmachine en zich ertoe beperkte de betrokken koppelingen enkel te verwijderen van de resultaten die werden weergegeven in antwoord op zoekopdrachten op domeinnamen die overeenkwamen met onderdelen van haar zoekmachine in de lidstaten van de Europese Unie. Het na afloop van de aanmaningstermijn door Google Inc. ingediende aanvullende voorstel inzake zogeheten „geoblocking”, dat erin bestaat dat het onmogelijk wordt gemaakt om vanaf een IP-adres dat wordt geacht zich te bevinden in de woonstaat van de persoon die het „recht op het laten verwijderen van koppelingen” geniet, toegang te krijgen tot de litigieuze resultaten na een zoekopdracht op zijn naam, ongeacht de extensie van de zoekmachine waarvan de internetgebruiker gebruik maakt, werd bovendien door de CNIL in kleine samenstelling ontoereikend geacht.
- 15 Google Inc. voert aan dat de litigieuze sanctie berust op een onjuiste uitlegging van de artikelen 38 en 40 van de wet van 6 januari 1978. Verzoekster stelt namelijk dat deze uitlegging de reikwijdte miskent van voornoemde, door de artikelen 38 en 40 in nationaal recht omgezette bepalingen van de artikelen 12, onder b), en 14, onder a), van richtlijn [95/46] [OMISSIS], op grond waarvan het Hof van Justitie van de Europese Unie in het eerder genoemde arrest een „recht op het laten verwijderen van koppelingen” heeft erkend. Zij betoogt dat ofschoon de bepalingen van de richtlijn zoals uitgelegd door het Hof van Justitie van de Europese Unie eisen dat de rechten van de betrokken personen, met name het recht op eerbiediging van hun persoonlijke levenssfeer, doeltreffend en volledig worden beschermd, zij niet noodzakelijk impliceren dat wanneer een verzoek tot het laten verwijderen van koppelingen wordt ingewilligd, de litigieuze koppelingen zonder geografische beperking van alle domeinnamen van haar zoekmachine worden verwijderd. Zij leidt daaruit tevens af dat de CNIL in kleine samenstelling door die uitlegging de **[Or. 8]** volkenrechtelijk erkende beginselen van hoffelijkheid en niet-inmenging heeft miskend en onevenredig inbreuk heeft gemaakt op de vrijheden van meningsuiting, informatie, communicatie en pers, die worden gewaarborgd door artikel 11 van de Verklaring van de rechten van de mens en de burger van 1789, artikel 11 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en artikel 10 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden.
- 16 De vraag of het „recht op het laten verwijderen van koppelingen”, zoals door het Hof van Justitie van de Europese Unie in zijn arrest van 13 mei 2014 [Google Spain en Google (C-131/12, EU:C:2014:317)] erkend op grond van de bepalingen van de artikelen 12, onder b), en 14, onder a), van richtlijn [95/46] [OMISSIS],

aldus moet worden uitgelegd dat een exploitant van een zoekmachine, wanneer hij een verzoek tot het laten verwijderen van koppelingen inwilligt, gehouden is deze verwijdering toe te passen op alle domeinnamen van zijn zoekmachine, zodat de litigieuze koppelingen niet meer verschijnen ongeacht de plaats waarvandaan de zoekopdracht op de naam van de verzoeker wordt gegeven, ook als dat buiten de territoriale werkingssfeer van richtlijn [95/46] [OMISSIS] is, doet een eerste ernstige moeilijkheid rijzen bij de uitlegging van het recht van de Europese Unie.

- 17 Indien deze eerste vraag ontkennend wordt beantwoord, doet de vraag of het „recht op het laten verwijderen van koppelingen”, zoals door het Hof van Justitie van de Europese Unie in zijn voornoemde arrest erkend, aldus moet worden uitgelegd dat de exploitant van een zoekmachine, wanneer hij een verzoek tot het laten verwijderen van koppelingen inwilligt, alleen gehouden is de litigieuze koppelingen te verwijderen uit de resultaten die worden weergegeven na een zoekopdracht op de naam van de verzoeker op de domeinnaam die overeenkomt met de staat waarvandaan de zoekopdracht wordt geacht te zijn gegeven, dan wel, ruimer, op de domeinnamen van de zoekmachine die overeenkomen met de nationale extensies van deze zoekmachine voor alle lidstaten van de Europese Unie, een tweede ernstige moeilijkheid rijzen bij de uitlegging van het recht van de Europese Unie.
- 18 Voorts doet de vraag of, naast de in het vorige punt genoemde verplichting, het „recht op het laten verwijderen van koppelingen”, zoals door het Hof van Justitie van de Europese Unie in zijn voornoemde arrest erkend, aldus moet worden uitgelegd dat de exploitant van een zoekmachine die een verzoek tot het laten verwijderen van koppelingen inwilligt gehouden is om, via de techniek van zogeheten „geoblocking”, vanaf een IP-adres dat wordt geacht zich te bevinden in de woonstaat van de persoon die het „recht op het laten verwijderen van koppelingen” geniet, de litigieuze koppelingen te verwijderen uit de resultaten die worden weergegeven na een zoekopdracht op zijn naam, of zelfs, algemener, vanaf een IP-adres dat wordt geacht zich te bevinden in een van de aan richtlijn [95/46] [OMISSIS] onderworpen lidstaten, ongeacht de door de internetgebruiker die de zoekopdracht geeft gebruikte domeinnaam, een derde ernstige moeilijkheid rijzen bij de uitlegging van het recht van de Europese Unie.
- 19 De in de punten 16 tot en met 18 vermelde vragen zijn van doorslaggevend belang voor de oplossing van het geding waarover de Conseil d’État moet beslissen. Zij doen, zoals gezegd, een aantal ernstige moeilijkheden rijzen bij de uitlegging van het recht van de Europese Unie. Deze vragen dienen derhalve op grond van artikel 267 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie te worden voorgelegd aan het Hof van Justitie van de Europese Unie en de behandeling van het verzoekschrift van Google Inc. dient te worden geschorst totdat het Hof van Justitie van de Europese Unie uitspraak heeft gedaan.

BESLIST:

Artikel 1: [OMISSIS] [ontvankelijkheid van de interventies] [**Or. 9**]

Artikel 2: De behandeling van de conclusies van het verzoekschrift van Google Inc. wordt geschorst totdat het Hof zich heeft uitgesproken over de volgende drie vragen:

1° Moet de vraag of het „recht op het laten verwijderen van koppelingen”, zoals door het Hof van Justitie van de Europese Unie in zijn arrest van 13 mei 2014 erkend op grond van de bepalingen van de artikelen 12, onder b), en 14, onder a), van richtlijn [95/46], aldus worden uitgelegd dat de exploitant van een zoekmachine, wanneer hij een verzoek tot het laten verwijderen van koppelingen inwilligt, gehouden is deze verwijdering toe te passen op alle domeinnamen van zijn zoekmachine, zodat de litigieuze koppelingen niet meer verschijnen ongeacht de plaats waarvandaan de zoekopdracht op de naam van de verzoeker wordt gegeven, ook als dat buiten de territoriale werkingssfeer van richtlijn [95/46] is?

2° Indien deze eerste vraag ontkennend wordt beantwoord, moet dan de vraag of het „recht op het laten verwijderen van koppelingen”, zoals door het Hof van Justitie van de Europese Unie in zijn voornoemde arrest erkend, aldus worden uitgelegd dat de exploitant van een zoekmachine, wanneer hij een verzoek tot het laten verwijderen van koppelingen inwilligt, alleen gehouden is de litigieuze koppelingen te verwijderen uit de resultaten die worden weergegeven na een zoekopdracht op de naam van de verzoeker op de domeinnaam die overeenkomt met de staat waarvandaan de zoekopdracht wordt geacht te zijn gegeven, dan wel, ruimer, op de domeinnamen van de zoekmachine die overeenkomen met de nationale extensies van deze zoekmachine voor alle lidstaten van de Europese Unie?

3° Moet voorts, naast de in 2° genoemde verplichting, het „recht op het laten verwijderen van koppelingen”, zoals door het Hof van Justitie van de Europese Unie in zijn voornoemde arrest erkend, aldus worden uitgelegd dat de exploitant van een zoekmachine die een verzoek tot het laten verwijderen van koppelingen inwilligt gehouden is om, via de techniek van zogeheten „geoblocking”, vanaf een IP-adres dat wordt geacht zich te bevinden in de woonstaat van de persoon die het „recht op het laten verwijderen van koppelingen” geniet, de litigieuze koppelingen te verwijderen uit de resultaten die worden weergegeven na een zoekopdracht op zijn naam, of zelfs, algemener, vanaf een IP-adres dat wordt geacht zich te bevinden in een van de aan richtlijn [95/46] onderworpen lidstaten, ongeacht de door de internetgebruiker die de zoekopdracht geeft gebruikte domeinnaam?

[OMISSIS] **[Or. 10]**

[OMISSIS]

Uitgesproken ter openbare terechtzitting op 19 juli 2017

[OMISSIS]